

Posudek oponenta diplomové práce

Autorka: Šárka Váchová

Název: Wildeův Dorian Gray: Psychologický pohled

Bakalářská práce Šárky Váchové překračuje běžnost žánru bakalářských prací minimálně ve třech směrech: 1) jedná se (nejspíš) o psychobiografii, což samo o sobě představuje odvážnou a zajímavou volbu, 2) je zpracována s velkou pečlivostí s ohledem na literární zdroje, 3) ačkoli práci lze označit jako dominantně psychobiografickou (jakkoli občas nevíme, jestli se věnujeme Wildeovi nebo Grayovi - což však z hlediska psychoanalýzy je vlastně totéž), tak nepostrádá také oborové přesahy do literární analýzy. Hodnocení práce je sice tedy nesnadné, nicméně na první pohled je zřejmé, že autorka umí pracovat s textem, dobře cituje, argumentuje a citlivě zachází s daty (nedrží se analyticky "při zemi", na stranu druhou se nepouští ani do neopodstatněných spekulací, k čemuž může žánr psychoanalytické psychobiografie svádět).

Struktura práce je velmi přehledná a zároveň vzhledem k žánru také předvídatelná. Čtenář dostává možnost seznámit se s dějem románu *Obraz Dorian Graye*, seznámí se s historickým kontextem a biografickými souvislostmi autora a dále již práce pokračuje literárně psychologickou analýzou zejména s využitím psychoanalytické perspektivy (práce se symbolikou, s vnitřní dynamikou Wilde a pod.). Tuto skutečnost vnímám jako největší předností práce a zároveň jako zdroj jistých pochyb.

Předností je volba tématu (autora i románu), které k psychoanalytické práci přímo svádí - jako na dlani se nám artikulují tři roviny ve vzájemné dynamice: potačená Wildeova homosexualita (id), Wildeův umělecký talent a intelekt + umělecké dílo (+maska, se "*kterou se lépe hraje na pravdu*"?) (ego) a klima viktoriánské Anglie 2. pol. 19. st. (superego), které nakonec ústí jak v případě románu, tak i Wildeova života v dramatický (a vesměs destruktivní) závěr. Navíc v obou rovinách jsou všudypřítomné principy života (eros) a smrti (thanatos), čehož si autorka také všímá a umí tohoto dramatu využít.

Analýza je provedena prostřednictvím dvou esejí - jedna využívá Žižekovský přístup a částečně zavádí interpretaci do ideologické roviny, kde zcela zřetelně vystupuje především téma třídního uspořádání tak, jak jej předložil Marx a dále byla použita Bellova esej, která více akcentuje téma času a ztráty (její popření), což mi připadá k danému účelu o poznání vhodnější interpretační mřížka než-li perspektiva žižekovská. V těchto dvou kapitolách autorka spíše cituje, parfrázuje dané autory, k její vlastní analytické práci se tedy dostaneme až ke konci, kdy se pokouší o syntézu (za využití "autentického" Wilde v podobě dopisů z vězení).

Ta je nicméně složitá, protože oba pohledy je těžké skloubit. Zejména pak již zmiňovaná ideologická komponenta mi připadá jaksí navíc. Celkově si nejsem jistý s celkovým tematickým "rozkročením" práce. Občas to na čtenáře působí, že bylo využito vše, co se nějak týkalo Wilde a mělo psychoanalytickou perspektivu, o to bylo složitější tolika různými myšlenkami probrat. Pro práci by úplně stačilo držet osobního příběhu Wilde (Graye) s ohledem na pomíjivost, ztráty a dynamiku na úrovni nevědomí-vědomí. I tak je však nutné zdůraznit, že si autorka počíná velmi dobře, závěry dávají smysl a čtenáři připadají jako uvěřitelné.

Práci hodnotím velmi kladně, oceňuji odvahu ve volbě tématu, zralé analytické vstupy a nadstandardní literární zručnost. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 1. září 2022

PhDr. David Heider, PhD.